



ARPA

Temmuz 2019, Ürün No:01

Dünya Arpa Verileri (bin ton)

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 ¹	2019/20 ²	Değişim (%) ³
Alan (bin ha)	50.837	49.387	47.479	48.706	50.547	3,8
Verim (ton/ha)	2,95	2,99	3,03	2,88	3,01	4,5
Üretim	149.916	147.667	143.994	140.304	152.058	8,4
Tüketim	145.651	150.095	147.807	142.202	148.441	4,4
Yılsonu Stokları	26.326	22.876	19.406	17.346	20.398	17,6
İthalat	28.762	27.322	28.315	25.609	27.340	6,8
İhracat	30.820	28.344	27.972	25.771	27.905	8,3
İhracat fiyatı (\$/ton) ⁴	192	160	172	222	208	-6,3

Kaynak: USDA, IGC (Aktarım TMO) (Erişim: 08.07.2019)

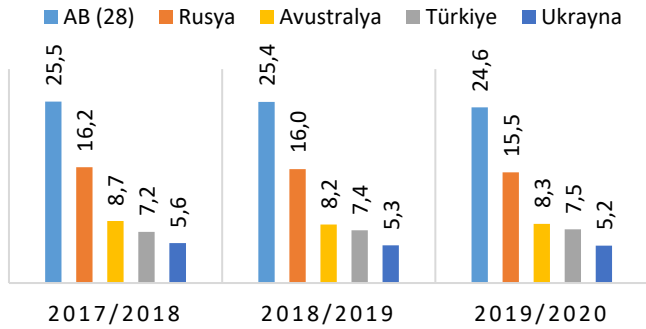
¹/ Tahmin, ²/ Öngörü, ³/ Son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir.

⁴/ İhracat fiyatı Fransız Yemlik Arpa yıllık fiyatlarıdır. 2019/20 dönemi ihracat fiyatı 2019 yılı ilk 6 ayın ortalamasıdır.

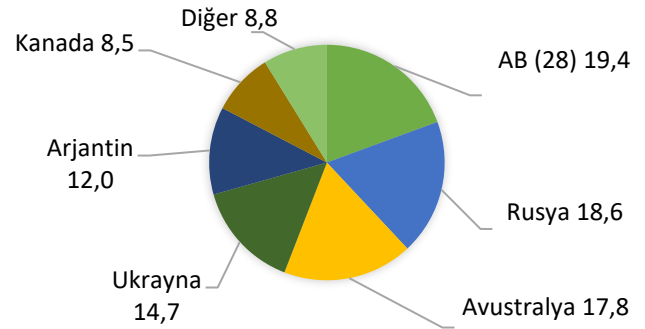
Arpa genel olarak hayvan beslenmesi, malt yapımı ve az da olsa insan gıdası olarak tüketilmektedir. Bunların yanında etanol üretiminde de özellikle AB’de az miktarda kullanılmaktadır. Dünyada üretilen arpanın yaklaşık %68’i yem amaçlı, %21’i sanayi amaçlı, %5’i de gıda olarak kullanılmaktadır Arpa, dünya tahıl üretimi içerisinde buğday, çeltik ve mısırdan sonra 4. sırada yer almaktadır. Türkiye’de ise buğdaydan sonra ikinci sıradadır (1).

2018/2019 dönemi dünya arpa üretiminin; Karadeniz bölgesinde, AB ülkelerinde ve Avustralya’da yaz aylarındaki kuraklık nedeniyle ortalama veriminin azalması sonucunda son 6 sezonun en düşük seviyesine gerilemesi beklenmektedir (2). USDA verilerine göre 2018/2019 dönemi dünya arpa üretiminin 2017/18 dönemine göre %3 azalarak 140 milyon ton olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

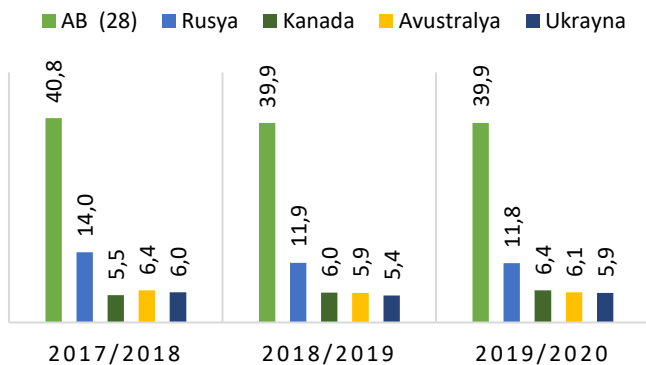
Arpa ekim alanında önemli ülkeler (%)



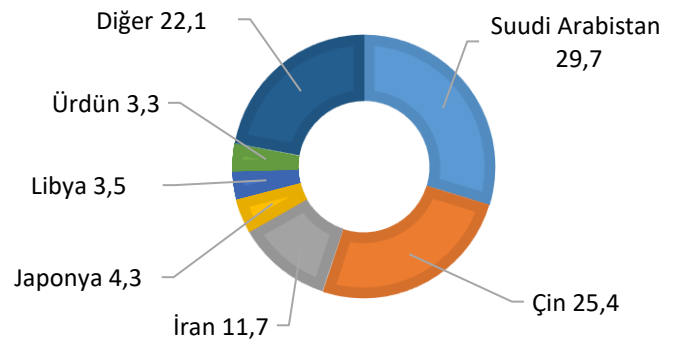
Ülkelere göre dünya arpa ihracatı (2018/19, %)



Arpa üretiminde önemli ülkeler (%)



Ülkelere göre dünya arpa ithalatı (2018/19, %)



USDA 2018/19 verilerine göre, Türkiye dünyada en fazla arpa ekim alanlarına sahip ülkeler arasında 4. sırada, arpa üreten ülkeler arasında 6. sırada yer almaktadır. TÜİK verilerine göre Türkiye’de 2017 yılında arpa ekim alanlarında azalma olmuştur. Geçmişte kuru ekim alanlarında yaygın olan arpa ekim alanları son dönemlerde arpa fiyatlarının cazipliği, buğdaya göre üretim maliyetinin daha düşük olması nedeni ile sulu ekim alanlarına da kaymaya başlamıştır (3). 2018 yılında arpa ekim alanlarında gözle görülür bir artış olmuştur. Bir önceki yıla göre % 7,7

oranında bir artış ile arpa ekim alanları 2,6 milyon ha olmuştur. Aynı dönemde verimdeki düşüşe bağlı olarak üretim 7 milyon tona gerilemiştir. 2018 yılında 7 milyon ton olan arpa üretim miktarının 6,6 milyon tonu yemlik, 400 bin tonu biralıktır. 2017/18 piyasa yılında arpa tüketim miktarı 7,4 milyon ton olup bunun 6,5 milyon tonu yemlik olarak, 231 bin tonu endüstriyel olarak kullanılmıştır. Aynı sezonda kişi başına tüketim 0,1 kg, yeterlilik derecesi ise %89,2 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye Arpa Verileri (bin ton)

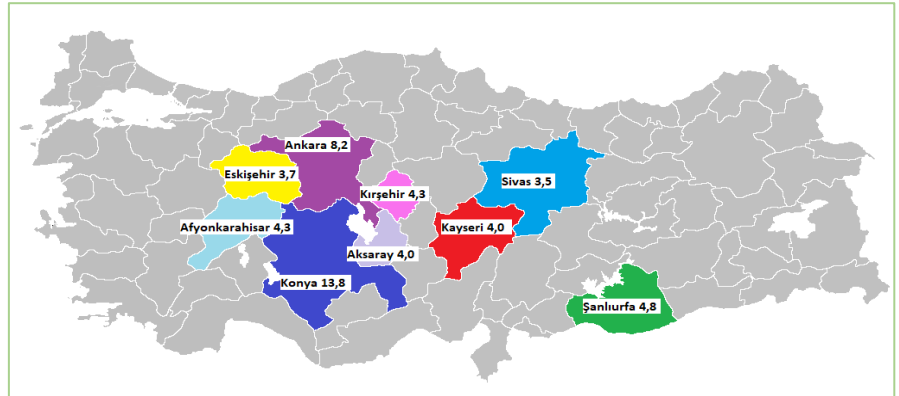
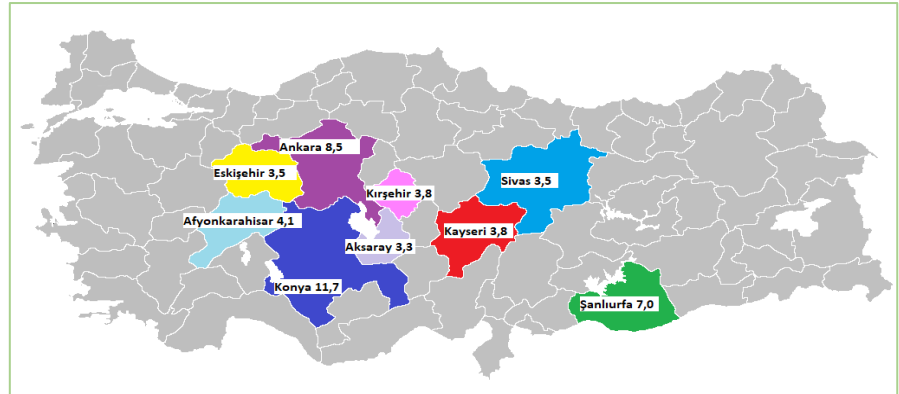
	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim ¹ (%)
Alan (bin ha)	2.721	2.787	2.784	2.740	2.425	2.612	7,7
Verim (kg/da)	290	226	287	245	293	268	-8,5
Üretim	7.900	6.300	8.000	6.700	7.100	7.000	-1,4
Tüketim	7.367	7.347	7.064	7.061	7.401	-	4,8
İthalat	172	814	107	208	863	-	315,1
İhracat	11	17	21	48	39	-	-18,8
Stok değişimi	220	-628	542	-602	98	-	-116,3

Kaynak: TÜİK (Erişim: 09.07.2019)

^{1/} Son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir.

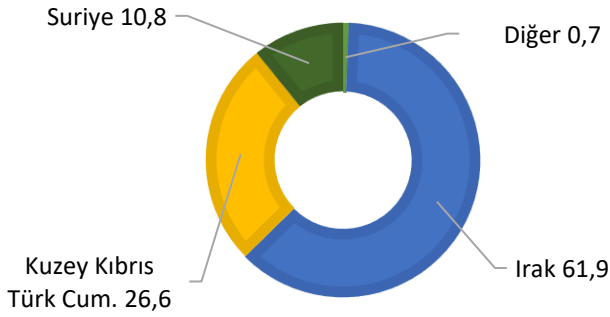
Arpa ekim alanları: 2017 yılında 24,2 milyon da olan arpa ekim alanları 2018 yılında 26,1 milyon da olmuştur. En fazla ekim alanı olan iller 3,1 milyon da (%11,7) ile Konya, 2,2 milyon da (%8,5) ile Ankara, 1,8 milyon da (%7) ile Şanlıurfa’dır.

Arpa üretimi: Türkiye’nin tüm bölgelerinde yetiştirilmekle birlikte en fazla arpa üretimi 2018 yılı TÜİK verilerine göre İç Anadolu Bölgesi (%50,4), Ege bölgesi (%12,5) ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde (%12) yapılmaktadır. En fazla arpa üretilen il ise 969 bin ton (%13,8) ile Konya’dır. Konya’yı 572 bin ton (%8,2) ile Ankara, 339 bin ton (%4,8) ile Şanlıurfa takip etmektedir. Söz konusu bu iller Türkiye arpa üretiminin %26,8’ini gerçekleştirmektedir, TÜİK Bitkisel Üretim 1. Tahmin İstatistikleri’ne göre 2019 yılı arpa üretiminin bir önceki yıla göre %7,1 oranında artarak 7,4 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.

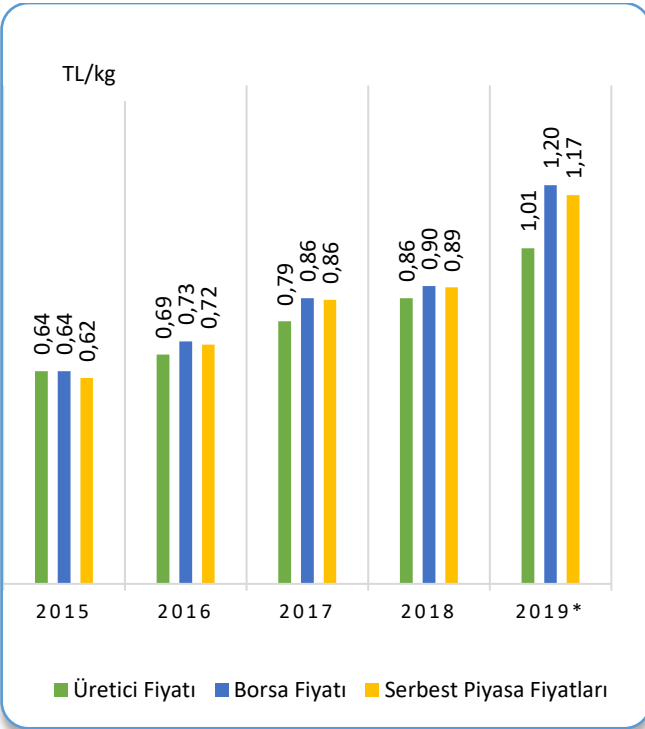
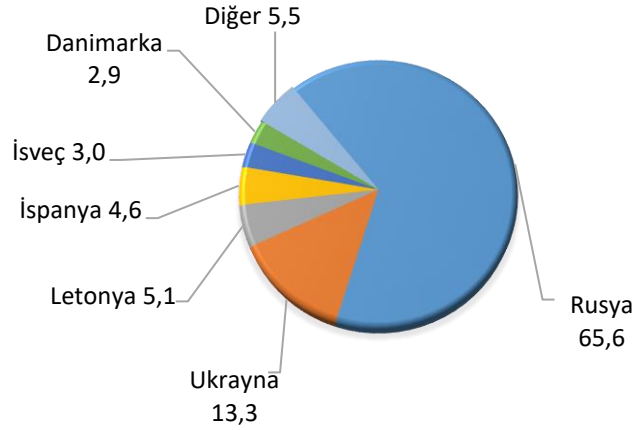


Türkiye’de Arpa Destekleme Politikaları: 2018 yılı çiftçi kayıt sistemine dâhil olan üreticilere alan bazlı olarak 15 TL/da mazot desteği, 4TL/da gübre desteği, 8,5 TL/da yurtiçi sertifikalı tohum kullanım desteği ödemesi yapılmaktadır. Ayrıca 5 Krş/kg fark ödemesi desteği verilmektedir.

Türkiye'nin arpa ihracat yaptığı ülkeler (2018, %)



Türkiye'nin arpa ithalatı yaptığı ülkeler (2018, %)



2019 Haziran ayında 1,08 TL/kg olan arpa üretici fiyatı bir önceki aya göre %2,08 oranında, bir önceki yılın aynı ayına göre %30,5 oranında artmıştır. İlk 6 ayın ortalaması olan 2019 yılı üretici fiyatı ise 2018 yılına göre %17,4 oranında artış göstererek 1,01 TL/kg olmuştur. 2015 yılı TMO alım fiyatı 0,65 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. 2016 ve 2017 yılı TMO alım fiyatı açıklanmamıştır. TMO arpa alım fiyatı 2018 yılında 0,83 TL/kg, 2019 yılında ise 1,10 TL/kg olarak belirlenmiştir.

Borsa fiyatında Eskişehir, Konya, Polatlı, Çorum Borsalarına ait TMO verileri dikkate alınmış olup, bu fiyat 2019 Haziran ayında 1.14TL/kg olarak gerçekleşmiştir. Borsa fiyatı bir önceki aya göre %19,15 azalmış, bir önceki yılın aynı ayına göre %35,71 oranında artmıştır.

Serbest piyasa fiyatlarında da TMO verileri dikkate alınmış olup bu fiyat 2019 Haziran ayında 1,20 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. Serbest piyasa fiyatı bir önceki aya göre %9,09 azalmış, bir önceki yılın aynı ayına göre %39,53 oranında artmıştır.

Kaynak: TÜİK, TMO (Erişim: 09.07.2019)

*/ 2019 yılı fiyatları ilk 6 aylık ortalama fiyatlardır.

Arpa yetiştiriciliği için üreticiye verilen tarımsal desteklere bakıldığında, verilen toplam desteğin 2014 yılından 2018 yılına kadar %15,8 arttığı görülmektedir. 2018 yılında verilen destekler içerisinde, mazot desteği ve fark ödemesi desteği en büyük payı almaktadır. 2016 yılında toprak analizi desteği verilmemiş olup, 2017 ve 2018 yıllarında toprak analizi desteği olarak asgari 50 dekar ve üzeri tarım arazilerinde, her 50 dekar araziye kadar analiz başına yetkili toprak analiz Laboratuvarlarına 40 lira destek verilmiştir.

Verilen Destek (TL/kg)

Yıllar	Fark Ödemesi	Toprak Analizi	Sertifikalı Tohum	Gübre	Mazot	Toplam
2014	0,050	0,011	0,027	0,027	0,020	0,135
2015	0,050	0,009	0,030	0,023	0,017	0,128
2016	0,050	-	0,035	0,045		0,130
2017	0,050	0,003	0,029	0,014	0,044	0,140
2018	0,050	0,003	0,032	0,015	0,056	0,156

Kaynak: TEPGE hesaplamaları, GTHB verileri

	2014	2015	2016	2017	2018
Arpa Fiyatı (TL/kg)	0,62	0,64	0,69	0,79	0,86
Arpa Fiyatı + Destek (TL/kg)	0,75	0,77	0,82	0,93	1,02
Gübre Fiyatı (TL/kg) (DAP)	1,57	1,82	1,47	1,54	2,38
Mazot Fiyatı (TL/lt)	4,40	3,85	3,85	4,69	5,78
Tohumluk Fiyatı (TL/kg)	1,19	1,30	1,30	1,47	1,58
1 kg arpa ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Arpa/Gübre	0,40	0,35	0,47	0,51	0,36
Arpa+ destek/Gübre	0,48	0,42	0,56	0,60	0,43
Arpa/Mazot	0,14	0,17	0,18	0,17	0,15
Arpa+ destek/Mazot	0,17	0,20	0,21	0,20	0,18
Arpa/Tohum	0,52	0,49	0,53	0,54	0,54
Arpa + destek/Tohum	0,63	0,59	0,63	0,63	0,64

Kaynak: BÜGEM, TÜİK, TEPGE

Arpa Girdi Pariteleri

2017, 2018 yıllarında gübre ve mazot fiyatlarındaki artışa bağlı olarak 1 kg arpa ile alınabilen gübre ve mazot miktarlarında azalma olmuştur. 2018 yılında desteksiz durumda 1 kg arpa ile 0,36 kg gübre alınabilirken destekle birlikte 0,43 kg gübre alınabilmektedir. Yine aynı yılda desteksiz durumda 1 kg arpa ile 0,15 lt mazot alınabilirken destekle birlikte 0,18 lt mazot alınabilmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

USDA verilerine göre, 2018/19 dünya arpa tüketiminin Çin, Rusya, Avrupa Birliği, Ukrayna ve Suudi Arabistan'da arpa kullanımındaki azalışın etkisiyle %3,8 azalışla 142 milyon civarında olması beklenmektedir. Aynı sezonda dünya arpa tüketiminde en büyük payın üretimde olduğu gibi Avrupa Birliği ülkelerine ait olduğu görülmektedir. Bu ülkelerin dünya arpa üretimindeki payları % 40, tüketimdeki payları %37'dir. Üretim ve tüketim açısından en önemli ikinci ülke ise Rusya'dır. Dünyada arpa ithal eden en önemli ülkeler, Suudi Arabistan ve Çin'ir. Söz konusu bu iki ülke dünya ithalatının %55'ini karşılamaktadırlar. Dünyanın en büyük arpa ihracatçısı ülkeleri ise AB, Rusya ve Avustralya'dır. 2018/19 dönemi dünya arpa kapanış stoklarının büyük ölçüde majör ihracatçı ülkelerde üretim düşüşüne bağlı olarak stokların erimesi sonucunda son 6 yılın en düşük seviyesine, 17 milyon tona inmesi beklenmektedir.

Türkiye'de arpa ithalat miktarı; üretime, yurt içi kullanım miktarına ve gelişen yem sanayinin ham madde ihtiyacını karşılamasına bağlı olarak yıllar itibariyle değişiklik göstermektedir (1). TÜİK verilerine göre 2016 yılında 40 bin ton olan ithalat, 2017 yılında 384 bin tona çıkmıştır. 2018 yılında ise 656 bin ton arpa ithalatı yapılmıştır. 2018 yılında en fazla arpa ithalatı yapılan ülke Rusya'dır. İhracat ise 2016 yılında 6 bin ton, 2017 yılında 9 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında 16 bin ton arpa ihracatı gerçekleştirilmiş olup, en fazla ihracat yapılan ülke Irak olmuştur. 2019 yılının ilk 5 ayında ise 129 milyon ton ithalat, 11 bin ton ihracat yapılmıştır.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) arpa piyasalarında etkin rol oynamakta, piyasaları düzenlemek amacıyla çeşitli politikalar yürütmektedir.

Lisanslı depoculuğun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması da arz talep dengesi ile fiyat istikrarının sağlanabilmesi için önem arz etmektedir. Ürünlerini lisanslı depoya bırakan üreticiler hasadın yapıldığı, fiyatların düşük olduğu dönemde satış yapmak zorunda kalmayacaklardır. Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) vasıtasıyla ürünlerini fiyatların yüksek olduğu dönemde satabilecektir.

Türkiye'de arpa üretimi çoğunlukla kuru şartlarda yapıldığı için verim düşüktür. Türkiye koşullarında kalitesi yüksek hem yemlik hem de maltlık arpa için öncelikli olarak yapılacak iş ürünün fiziksel kalitesini yükseltmekten geçmektedir. Tarım sektöründe verimin artmasında ve üretim maliyetinin düşürülmesinde sertifikalı tohumluk en temel ve en önemli girdidir (4).

Yararlanılan Kaynaklar

- 1/ Anonim, 2017. T.C. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, 2017 Yılı Hububat Raporu.
- 2/ Anonim, 2018. T.C. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, 2018 Yılı Hububat Sektör Raporu
- 3/ Anonim, 2019. Ulusal Hububat Konseyi, 2018/19 Ülkesel Buğday Gelişimi Ve Rekolte Tahmini Raporu,
- 4/ İlgin, A., Uçar H., Toruk İ., Oğul A., Tekcan K., 2016. Hububat Çalışma Grubu, Türkiye Hububat Sektörü Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Fatmagül CANİK, fatmagul.canik@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833/126